

Gemeenten laven zich aan groene pocketpark-strategie in Alkmaar: ‘Hier worden mooie slagen gemaakt’

Rondleiding van Stadswerk072 langs vergroende gebieden maakt indruk

Van stenig, verwaarloosd en onaantrekkelijk naar kleurrijk en biodivers. Dat is de transformatie die 30.000 vierkante meter aan openbare ruimte in de gemeente Alkmaar in drie jaar heeft ondergaan. En het einde is nog lang niet in zicht. Op verzoek van vele gemeenten organiseerde Stadswerk072 onlangs een rondleiding langs de verschillende projecten. De redactie van Stad + Groen liep mee.

Auteur: Ralf Pijnenburg

‘Kijk, dat men bij de aanleg van dit gebied voor deze versteende oplossing heeft gekozen; waarom?’ Het is een vraag die Paul Weidema, senior projectleider bij Stadswerk072, zichzelf deze dag meer dan eens hardop stelt. Zo ook

bij de eerste stop van de rondleiding bij de Laan van Bath. Speciale fotoprints bieden, net als op de andere locaties, een overzichtelijke blik op de oorspronkelijke en de huidige situatie. ‘Vanaf het fietspad tot aan de gevel van de woningen lag hier verharding,’ wijst Weidema. ‘Nergens voor nodig. Aan het onkruid kun je zien dat de bestrating niet of nauwelijks werd gebruikt.’ Volgens de projectleider is op veel plekken in Alkmaar vroeger niet goed nagedacht over de gemaakte keuzes. ‘Op papier kunnen plannen van ingenieursbureaus er logisch uitzien, terwijl ze in de praktijk niet werken. Ook in gebieden die we al hebben aangepakt, jeuken mijn handen soms nog steeds.’

Meest inspirerende stad van Europa

Op plekken als de Boeierstraat, het Frans Coenenpad en de verschillende pleinen rees hetzelfde beeld op. Extra bijzonder dus dat de gemeente Alkmaar zich inmiddels de meest

inspirerende stad in Europa mag noemen als het gaat over het vergroenen van de leefomgeving. Het won onlangs de Green Cities Europe Award omdat er in drie jaar tijd 30.000 vierkante meter aan groen in de stad is bijgekomen. Deze duurzame operatie legt Alkmaar geen windeieren. Door de vergroening van de openbare ruimte is het vastgoed in de gemeente Alkmaar meer waard geworden, vertelde Sytse Berends van De Groene Stad tijdens een lezing voorafgaande aan de rondleiding. ‘Bovendien leveren alle projecten een positieve bijdrage aan de biodiversiteit en de klimaatbestendigheid – denk aan verkoeling en afvoer van water tijdens regenbuien – en zorgen ze voor een gezondere werk- en leefomgeving.’ Alkmaar is volgens hem een gemeente die met een hands-on-aanpak, zonder een jarenlang durende planning te hanteren, grote successen heeft behaald. ‘Bovendien heeft men hiervoor geen torenhoge kosten hoeven te maken,’ stelde hij.

De partners die hebben meegewerkt aan de vergroening van het Urkplein vertelden de bezoekers op de speciale Groenmarkt alles over de toegepaste innovaties Paul Weidema geeft uitleg bij de speciale fotoprints die inzicht geven in de oorspronkelijke en de huidige situatie

‘De bomen en vaste planten hebben we als uitgangspunt genomen en de bollen vormen het sausje’

De pocketpark-strategie

Dit werd bevestigd door Weidema, die ook een lezing verzorgde. In 2020 heeft de Alkmaarse politiek unaniem de plannen ‘Kansen voor Vergroenen’ en ‘Kansen voor Biodiversiteit’ omarmd en ten doel gesteld. De ambitie was om binnen zeven jaar 50.000 vierkante meter extra groen te realiseren in Alkmaar en de biodiversiteit te vergroten. In 2020 vergroende Weidema met zijn team 11.000 vierkante meter, in 2021 12.000 en in 2022 9000 vierkante meter. Dit jaar staat de teller na vier maanden al op 5000 vierkante meter. Kenmerkend voor zijn aanpak is de pocketpark-strategie: met *quick wins* heeft hij met zijn team kleine pleinen in korte tijd veranderd van grijs naar groen. Dat geldt bijvoorbeeld voor het Arkplein, waar 1400 vierkante meter aan bestrating is vervangen door groen, insectenhôtels en speeltoestellen. Het groen bestaat uit 45 bomen in 11 verschillende soorten, een combinatie van kruiden en bloembollen op maat en een mix van heesters en vaste planten. Robbert Uittenbogaard, directeur van JUB Holland, gaf tijdens de rondleiding een toelichting op het toegepaste concept De Bonte Berm op het Arkplein. ‘De bomen en vaste planten hebben we als uitgangspunt genomen en de bollen vormen het sausje. We hebben ervoor gekozen om roze tinten in de

bloembollen terug te laten komen. Die zie je bijvoorbeeld in de botanische tulpjes, anemonen en narcissen. Bloeitijden en hoogtes hebben we op elkaar afgestemd, waardoor een vloeiend geheel is ontstaan.’

Biodiversiteit betekent: minder maaien

Volgens Uittenbogaard creëert Stadswerk072 met het concept van JUB Holland zeven tot acht maanden bloeitijd. ‘En dat scoort ontzettend goed bij de inwoners van Alkmaar. Biodiversiteit betekent ook gewoon: minder maaien. Bloembollenmengsels kunnen van het voorjaar tot aan de zomer bloeien. Daarna nemen de kruiden en de vaste planten het over. Je ziet dat er dan een zeer kleurrijk geheel ontstaat. Dat de opkomst tijdens deze bijeenkomst zo groot is, betekent dat veel gemeenten potentie zien in de aanpak in Alkmaar.’ Kenneth Abercrombie, teammanager buitenruimte van de gemeente Heemstede, knikt instemmend. Hij maakt deel uit van het gezelschap en is onder de indruk van de gerealiseerde projecten. ‘Er worden hier mooie slagen gemaakt op het gebied van vergroening. Heemstede is een stuk kleiner dan Alkmaar, maar ik zie oplossingen voorbijkomen waar we zeker iets mee kunnen. Denk aan het toepassen van halfverharding in paden, andere soorten

Opening Urkplein

Burgemeester Anja Schouten en tv-tuinman Lodewijk Hoekstra openden vrijdag 21 april het vergroende Urkplein. Hoekstra sloot zijn toespraak af door het Urkplein te belonen met het Certificaat voor NL Terreinlabel. Tijdens de opening onthulden de burgemeester en Hoekstra de nieuwe tekst over de vergroening bij kunstwerk Het wapperende handje. De partners die hebben meegewerkt aan de vergroening van het Urkplein, vertelden de bezoekers op de speciale Groenmarkt alles over de toegepaste innovaties. Daarnaast zette Stadswerk072 samen met Schouten, Hoekstra en de andere aanwezigen duizenden regenwormen uit, die de grond luchtiger maken. Ook werd ter plaatse nog een groeiplaatsverbetering toegepast bij een aantal bomen, werden de laatste kruidenmatten rondom de plas aangebracht, werd het laatste insectenhotel geplaatst en gevuld en was er een quiz over bloembollen. Bovendien konden bewoners voor het NK Tegelwippen tuintegels inleveren. In ruil hiervoor kregen zij een zakje bloemenzaden.

bemesting en andere boomsoorten. Bij het herinrichten van straten proberen we overigens al meer te vergroenen. Dit willen inwoners ook, merken we. Onderwerpen als biodiversiteit en klimaatadaptatie leven enorm.’

Diversiteit door verschalingsbeheer

Kevin Bruin, ecooloog bij Stadswerk072, gaf in stadspark Rekerhout een voorbeeld van hoe hij de biodiversiteit vergroot door verschalingsbeheer toe te passen. Met een overgang van

Green Cities-mengsel

Ter ere van de Green Cities Europe Award heeft JUB Holland een speciaal Green Cities-mengsel samengesteld. Door toepassing van vijftien soorten bolgewassen biedt het mengsel van februari tot mei nectar en pollen aan nuttige insecten. De bollen in het mengsel zijn biologisch gekweekt. ‘Het mengsel is al in Alkmaar aangeplant, maar beschikbaar voor alle steden en dorpen die op *award winning*-niveau willen werken aan biodiversiteit,’ aldus directeur Robbert Uittenbogaard van JUB Holland.

Kevin Bruin past verschrallingsbeheer toe in stadspark Rekerhout

Circulaire bodemverbeteraar

Stadswerk072 heeft in samenwerking met GP Groot recycling en DCM een nieuw circulair product ontwikkeld: Tuingrond Excellent. Deze bodemverbeteraar van groenafval wordt momenteel toegepast op verschillende plekken in Alkmaar. Het groenafval uit de regio Alkmaar wordt door GP Groot recycling ingezameld en verwerkt tot de circulaire bodemverbeteraar. Door gebruik te maken van de meststoffen van DCM denkt de onderneming dat planten in de openbare ruimte een boost zullen krijgen. 'We hebben Vivifos, Vivisol en Activator toegevoegd aan de compost,' vertelde commercieel adviseur Daniëlle Groen van GP Groot recycling tijdens de opening van het Urkplein. 'Tuingrond Excellent is inmiddels onder meer toegepast op het Spieghelplein in Alkmaar. Door grondmonsters en foto's te maken, monitoren we of het product een positieve bijdrage levert aan de ontwikkeling van het groen. In mei verwachten we de eerste resultaten.'

nat naar droog heeft hij natuurlijke overgangen weten te creëren die ruimte bieden aan een grote verscheidenheid aan planten en dieren. 'Ook door voedselarme omgevingen af te wisselen met voedselrijke, is meer diversiteit ontstaan,' legde hij uit. 'We staan nu op een plek waar ruimte is voor honderd tot honderdvijftig soorten planten, waarbij iedere plant twee tot drie verschillende insectensoorten trekt. We kunnen in dit stadspark een hele biodiverse ruimte laten ontstaan op een relatief klein oppervlak.' Bruin wees ook op het nabijgelegen

vlonderpad, waaromheen kievitsbloemen, dotterbloemen en orchideeën zorgen voor een rijke leefomgeving. 'Kleine hoogteverschillen van nog geen vijf centimeter hebben hier al zo veel effect, dat er ruimte is ontstaan voor veel verschillende vegetaties,' vertelde hij. 'Met verschrallingsbeheer werken we hier zo veel mogelijk naar toe.'

Het Urkplein

'Als je op deze plekken loopt, dan waan je jezelf niet in een stad,' merkte Weidema op tijdens de wandeling over de vlonder. De rondleiding leidde de deelnemers in de slotfase richting het Urkplein, het grootste project tot nu toe. Hier is een kleine 2750 vierkante meter vergroend. Waar dit plein voorheen een verwaarloosde indruk maakte, is er nu ruimte gemaakt voor kruiden, bloembollen, besdragende planten, insectenhôtels en 21 verschillende boomsoorten. Van het hout van de aan kastanjabloedingsziekte lijdende, gekapte kastanjabomen zijn meubelen en speeltoestellen gemaakt. Om de biodiversiteit te vergroten, is ook op deze plek gebruik gemaakt van het concept De Bonte Berm van JUB Holland. Verder zijn vaste planten van het concept Urban Bee Garden van GreentoColour en JUB Holland geplant, zijn de wildebloemenmatten van het concept Urban Meadows van flower your place in de wadi gelegd en is de klimaatadaptieve parkeeroplossing aquaParker toegepast. 'Het Urkplein is een perfect voorbeeld van wat je allemaal kunt doen op het gebied van groen,' aldus Weidema. 'Inwoners zijn ontzettend blij met de nieuwe inrichting van het kleurrijke park. Zij zijn ook betrokken bij het proces en hebben in samenwerking met woningcorporatie Woonwaard de gevels van de bergingen vergroend met vuurdoorn. Dit groen is door de bewoners geadopteerd en wordt door henzelf onderhouden. Net als bij onze andere projecten zorgen we er met bijenlinten, natuurlijke oevers en gefaseerd maaien voor dat we extensief onderhoud plegen.'

Het geheim

Weidema sluit de rondleiding af door enkele vragen te beantwoorden over het geheim achter het succesverhaal van Alkmaar. 'Beheer en projecten zijn bij Stadswerk072 in hetzelfde team ondergebracht, waardoor we werken met korte lijnen en snel kunnen schakelen. Ontwerp, realisatie en onderhoud doen we allemaal in eigen beheer. Daarnaast maken we dankbaar gebruik van onze groenpartners en is ons team perfect

op elkaar ingespeeld. In korte tijd hebben we veel versteende omgevingen kunnen aanpakken. Ik ben ervan overtuigd dat andere gemeenten waarin dezelfde situaties zich voordoen, dit soort resultaten ook kunnen bereiken. Maak plannen, stem ze af en breng ze in de praktijk, is mijn advies. Daarnaast moet je bewustwording creëren onder inwoners. De komende jaren gaan we door met het vergroenen van de openbare ruimte. Zo staat de omgeving Laat-West in de Alkmaarse binnenstad hoog op de agenda. Net als in andere gemeenten zijn centrumgebieden en bedrijventerreinen de plekken waar de meeste winst te behalen valt.'

Vitalere bodem

De commercieel adviseur twijfelt echter niet aan de effectiviteit van het nieuwe product. 'We verkopen al jaren succesvol tuingrond. Door meststoffen van DCM aan de compost toe te voegen zal zowel de fysische als biologische bodemvruchtbaarheid beter worden. Dat zie je ook terug in het GreentoColour-concept van Griffioen Wassenaar, dat ook wordt toegepast in de gemeente Alkmaar.' De visie van Groen wordt gedeeld door Aldert Engelsman, accountmanager bij DCM. 'Tuingrond Excellent zal zorgen voor een snelle beworteling, een goede plantweerstand en een goed bodemleven. Daarnaast heb je minder last van onkruid en zal de openbare ruimte snel dichtgroeien met planten.'

Inschrijven voor Green Cities Europe Award

De Green Cities Europe Award is een initiatief van de European Nurserystock Association (ENA). In dit programma werken dertien landen samen om te benadrukken wat de meerwaarde is van groen in de stedelijke omgeving. Naast Nederland doen België, Duitsland, Zweden, Portugal, Polen, Italië, Ierland, Hongarije, Frankrijk, Griekenland, Denemarken en Bulgarije mee aan het programma. De inschrijving voor de European Green Cities Award 2023 is inmiddels gestart. Wie volgt het voorbeeld van Alkmaar? Inschrijven kan nog tot 2 juni op: award.thegreencities.eu

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!